

Vlaams minister van Leefmilieu p/a
Vlaamse Overheid – Afdeling Milieuvergunningen
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel

Brussel, 13 maart 2015

Betreft: **Beroep tegen de milieuvergunning van nv BEE Power Gent voor een nieuwe biomassacentrale door Bond Beter Leefmilieu vzw, Greenpeace Belgium vzw, WWF België vzw, BOS+ en GMF**

Onze ref.: BLD/15043/SVD

Geachte,

Op 29 januari 2015 kende de deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen aan de nv BEE Power Gent (BPG) een milieuvergunning toe voor een nieuwe biomassacentrale.

Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, WWF, Bos+ en het Gents Milieufrent wensen tegen deze beslissing beroep aan te tekenen, omdat de beslissing het grondwettelijk beginsel van duurzame ontwikkeling schendt.

De deputatie houdt geen of onvoldoende rekening met (1) de onduidelijkheid over de herkomst van de gebruikte biomassastromen (2) de noodzaak voor sluitende duurzaamheidsgaranties voor de gebruikte biomassa met respect voor de materialenhiërarchie en de CO2 uitstoot van de verbranding van biomassa en de effecten daarvan op het klimaat (3) de noodzaak van een zo efficiënt mogelijke inzet van biomassastromen (4) de uitstoot van fijn stof en de effecten op de volksgezondheid.

De milieuorganisaties vragen dan ook dat de milieuvergunning de volgende punten opneemt als uitdrukkelijke voorwaarden voor de vergunning:

- De milieuvergunning moet duidelijk afbakenen welke biomassa stromen mogen gebruikt worden en strikte duurzaamheidsvoorwaarden opleggen
- Deze duurzaamheidsvoorwaarden moeten garanderen dat de gebruikte biomassastromen geen nefaste invloed hebben op voedselzekerheid, biodiversiteit, milieu, welvaart en welzijn en dat de gebruikte biomassa stromen een positieve koolstofbalans hebben. Bij de rapportering van de CO₂ balans moet opgelegd worden dat daarbij rekening moet worden gehouden met de terugbetalingstijd van de koolstofschuld. Dit moet worden hard gemaakt aan de hand van sluitende criteria, waarvan de naleving wordt gecontroleerd door een geloofwaardige derde partij certificering.
- In lijn met de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen en het Vlaamse Materialendecreet dient de milieuvergunning op te leggen dat er geen houtstromen mogen gebruikt worden die kunnen gebruikt worden als industriële grondstof en die niet in aanmerking komen voor materiaalrecyclage.
- De milieuvergunning moet de nuttige aanwending van restwarmte opnemen als uitdrukkelijke voorwaarde voor de vergunning.

Overwegende het negatieve advies van het Agentschap Zorg en Gezondheid stellen de ondertekenende milieuorganisaties dat er geen milieuvergunning kan worden toegekend aan deze bijkomende bron van fijn stof uitstoot, tenzij de uitstoot van fijn stof in de Gentse Kanaalzone op een andere manier blijvend en sterk wordt teruggedrongen.

1. Het grondwettelijk beginsel van duurzame ontwikkeling

Het grondwettelijk beginsel van duurzame ontwikkeling is vastgelegd in artikel 7 bis van de Belgische Grondwet:

“Art. 7bis. - Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden, streven de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties.”

1.1. Het nastreven van duurzame ontwikkeling is een verplichting voor de overheid

Artikel 7 bis betreft geen vrijblijvende aangelegenheid, maar een bindende gedragsregel voor de overheid. Die regel luidt dat de overheid bij het realiseren van het overheidsbeleid in de ruime zin van het woord duurzame ontwikkeling na moet streven. De regel is dus zeker ook van toepassing bij het milieuvergunningenbeleid.¹

1.2. Deze verplichting geldt ook voor provinciebesturen, *in casu* de provincie Oost-Vlaanderen

Hoewel de letterlijke lezing van het artikel anders doet vermoeden, geldt de regel ook voor de lagere besturen, zoals de provincies en de gemeenten. Zelfs andere rechtspersonen van publiek of privaatrecht die door de overheid zijn belast met taken van openbaar nut, zijn erdoor gebonden.²

1.3. Operationele beginselen van duurzame ontwikkeling

Maar wat betekent het voor een overheid om duurzame ontwikkeling na te streven? Om die vraag te kunnen beantwoorden is de inhoudelijke definiëring van duurzame ontwikkeling van groot belang. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever heeft gewild dat het begrip werd opgevat in het licht van vijf operationele beginselen, namelijk (1) het beginsel van dubbele billijkheid, (2) het beginsel van de gedifferentieerde verantwoordelijkheid, (3) het integratiebeginsel, (4) het voorzorgsbeginsel en (5) het participatiebeginsel.³

1.4. Impact buiten onze jurisdicties en op toekomstige generaties

Het beginsel van dubbele billijkheid en het beginsel van gedeelde, maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid kunnen worden vertaald naar het 'nietafwentelingsbeginsel', op grond waarvan de overheid de gevolgen van haar beslissingen niet mag afwentelen op andere generaties of

¹ DE SMEDT (Peter), Duurzame Ontwikkeling: etisch perspectief of juridische toetsingsgrond?, in: LARMUSEAU (Isabelle) (ed.), Energie en Milieu: een wankel evenwicht, Vlaamse Vereniging voor Omgevingsrecht, Gent (V.V.O.R. Verslagboek 2008/2), p. 50. Zie: http://www.omgevingsrecht.be/sites/default/files/2008_2_energie_en_milieu.pdf

² Ibid., p. 49.

³ Ibid., p. 87.

staten.⁴ Rekening houden met de impact van beslissingen buiten onze jurisdicties en voor toekomstige generaties behoort tot de kern van het duurzaamheidsbegrip.

1.5. Duurzame aanwending van grondstoffen

Om een eerlijke en billijke toegang tot natuurlijke hulpbronnen te realiseren voor alle mensen zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te hypothekeren, is duurzame aanwending van grondstoffen een *conditio sine qua non*. Art. 1.2.1. van het Vlaams Decreet Algemeen Milieubeleid stelt dan ook de duurzame aanwending van grondstoffen en de natuur voorop als basisdoelstelling van het milieubeleid. Daarbij wordt bovendien expliciet vermeld dat bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens.⁵

1.6. Inspanningsverbintenis niet nagekomen

In de praktijk veronderstelt het grondwettelijk beginsel van duurzame ontwikkeling dat overheden (1) nagaan welke gevolgen beslissingen hebben op de drie componenten van duurzaamheid (ecologie, economie en het sociale) en (2) een belangenafweging maken, waarbij ze erover waken dat een beslissing met betrekking tot een welbepaald bestanddeel van duurzame ontwikkeling geen onredelijke of disproportionele gevolgen heeft voor de andere componenten. Uit redelijkerwijs

⁴ Ibid., p. 88. Het beginsel van dubbele billijkheid verwijst naar de dubbele solidariteit, namelijk de temporele of intergenerationale en de geografische of internationale dimensie van het duurzaamheidsconcept. Het beginsel van de gedifferentieerde verantwoordelijkheid houdt in dat hoewel alle staten van de wereld hun verantwoordelijkheid moeten erkennen om de doelstellingen van duurzame ontwikkeling te realiseren, de westerse landen een grotere verantwoordelijkheid hebben vanwege hun historische en actuele consumptie- en productiepatronen en de op die basis verworven middelen.

⁵ “Art. 1.2.1., § 1. Ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties heeft het milieubeleid tot doel: 1° het beheer van het milieu door de duurzame aanwending van de grondstoffen en de natuur; 2° de bescherming, tegen verontreiniging en onttrekking, van mens en milieu, en in het bijzonder van de ecosystemen die van belang zijn voor de werking van de biosfeer en die betrekking hebben op de voedselvoorziening, de gezondheid en de andere aspecten van het menselijk leven; 3° het natuurbehoud en de bevordering van de biologische en landschappelijke diversiteit, met name door de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke habitats, ecosystemen en landschappen met ecologische waarde en het behoud van de wilde soorten, in het bijzonder van die welke bedreigd, kwetsbaar, zeldzaam of endemisch zijn.

[...]

§ 3. De in § 1 en § 2 bepaalde doelstellingen en beginselen moeten in het bepalen en uitvoeren van het beleid van het Vlaamse Gewest op andere gebieden worden geïntegreerd. Bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de sociaal-economische aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens.”

aanwezige beslissingsalternatieven moet zij het alternatief kiezen dat het best bijdraagt tot de doelstellingen van duurzame ontwikkeling, rekening houdend met de beschikbare wetenschappelijke gegevens en de internationale dimensie.⁶ Het gaat om een inspanningsverbintenis. In wat volgt tonen we aan dat de provincie Oost-Vlaanderen die niet is nagekomen.

2. Specifieke vragen bij de afgeleverde milieuvergunning

2.1 Onduidelijkheid over de gebruikte biomassastromen

In de biomassacentrale van BPG zal er jaarlijks ongeveer 800.000 à 1,2 miljoen ton biomassa verbrand worden. In de milieuvergunningsaanvraag/het MER is sprake van verschillende stromen die in aanmerking kunnen komen voor verbranding in de centrale. Het gaat daarbij om houtpellets, houtchips en houtstof. Voorbeelden van stromen die aangehaald worden zijn houtachtige, grasachtige en/of snelgroeiende gewassen en biomassa van agrarische oorsprong zoals zonnebloempitschillen, olijfcake en pindanootschillen en houtstromen die geen industriële grondstof zijn in Vlaanderen. Het verbrandingssysteem van BPG zou ontworpen worden voor de verbranding van voorgedefinieerde brandstofmengels. In het MER is er sprake van een beoogde brandstofmix van 50% houtchips, 20% houtpellets, 20% agropellets en 10% houtstof. Toch lezen we dat BEE het gebruik van houtpellets zoveel mogelijk wil vermijden (niet technische samenvatting MER, p. 11). Hoe valt dit te rijmen met de beoogde brandstofmix voor het ontwerp van het verbrandingssysteem van de centrale?

Tijdens de presentatie van het BPG project op de hoorzitting 7 oktober 2014 bij het Havenbedrijf van Gent stelde BEE in hoofdzaak gebruik te willen maken van drie stromen:

- Invaded bush (acacia) uit Zuid Afrika, Namibië en de VS. Deze zouden in het kader van overheidsprogramma's verwijderd worden en, aldus BEE, geen verdere toepassing hebben.
- Eucalyptusplantages die in het kader van herbebossingsprojecten in West-Afrika worden aangeplant op braakliggende gronden en beheerd worden als kortoomloophout.
- Agrarische reststromen (bvb schillen van zonnebloempitjes) om bij te mengen.

De op de hoorzitting vermelde stromen, zijn aldus van een andere orde dan de stromen die vermeld werden in de milieuvergunningsaanvraag/het MER (waar bvb. ook nog sprake is van het gebruik van houtstof). Bovendien is het volgens BEE ook nog niet zeker of de hogervermelde stromen ook effectief zullen kunnen ingezet worden (niet-technische samenvatting van het MER p.11).

⁶ DE SMEDT (Peter), *op. cit.*, p. 51.

Er bestaat met andere woorden nog zeer veel onduidelijkheid over de herkomst van de biomassastromen. De milieuvergunning biedt hier geen antwoord op. Ze bakent onvoldoende duidelijk af welke biomassastromen in welke mate mogen worden ingezet⁷. Bovendien ontbreekt het daarbij aan strikte duurzaamheidsvoorwaarden (zie ook punt 2.2).

2.2 Duurzaamheid onvoldoende gegarandeerd

Gebrek aan sluitende en stringente duurzaamheidscriteria

De impact van de gebruikte biomassa in de oorspronglanden zou moeten beantwoorden aan de eis van duurzaamheid, zoals ingeschreven in de Belgische grondwet. Artikel 7bis stelt dat *"Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden streven de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties."* In 2008 weigerde de provincie Antwerpen op grond van dat artikel de milieuvergunning voor een elektriciteitscentrale op palmolie toe te kennen.

Daarnaast wordt in het Decreet Algemeen Milieubeleid de duurzame aanwending van grondstoffen en de natuur als basisdoelstelling vooropgesteld, hierbij wordt bovendien expliciet melding gemaakt van de internationale dimensie:

"Art. 1.2.1., § 1. Ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties heeft het milieubeleid tot

1° het beheer van het milieu door de duurzame aanwending van de grondstoffen en de natuur;

2° de bescherming, tegen verontreiniging en onttrekking, van mens en milieu, en in het bijzonder van de ecosystemen die van belang zijn voor de werking van de biosfeer en die betrekking hebben op de voedselvoorziening, de gezondheid en de andere aspecten van het menselijk

3° het natuurbehoud en de bevordering van de biologische en landschappelijke diversiteit, met name door de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke habitats, ecosystemen en landschappen met ecologische waarde en het behoud van de wilde soorten, in het bijzonder van die welke bedreigd, kwetsbaar, zeldzaam of endemisch zijn.

(...)

§ 3. De in § 1 en § 2 bepaalde doelstellingen en beginselen moeten in het bepalen en uitvoeren van het beleid van het Vlaamse Gewest op andere gebieden worden geïntegreerd. Bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de sociaal-economische

⁷ In het beschikkende gedeelte van de milieuvergunning wordt melding gemaakt van onbehandeld houtafval, agropellets en niet-verontreinigd behandeld houtafval.

aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens.”

De exploitatie van een elektriciteitscentrale op basis van biomassa in Vlaanderen kan bijgevolg enkel indien bovenstaande beleidsdoelstellingen worden gerespecteerd. Daarom kan er slechts een vergunning worden verleend voor de BEE Power Gent centrale onder de bijzondere voorwaarde dat de door deze inrichting gebruikte biomassa geen nefaste invloed heeft op de voedselzekerheid, biodiversiteit, milieu, welvaart en welzijn.

Dit is een zeer grote uitdaging. De sterke groei van de Europese vraag naar biomassa voor energie-opwekking leidt tot een snelle expansie van de houtpellet-industrie in Canada en de Verenigde Staten. Daarmee groeit ook de behoefte aan grondstoffen voor de productie van pellets. Waar de industrie vroeger enkel gebruik maakte van reststromen van de papier- en houtproductie, haalt ze haar grondstoffen steeds vaker rechtstreeks uit staande, ecologisch intacte bossen. Praktijken zoals het kappen van bomen specifiek omwille van de biomassa, wilde kap in door insecten geïnfecteerde bossen en *whole tree harvesting*, waarbij de volledige boom, inclusief top, takken bladeren worden geogst, maken hun opgang.⁸ Die praktijken verwijderen voedingsstoffen en materialen uit de bossen die van belang zijn voor de ecosystemen, hetgeen uitmondt in lagere biodiversiteit, verstoring van ecosysteemdiensten zoals koolstofopslag, en lagere bosproductiviteit door de uitputting van de bodem. De grote vraag naar biomassa voor energie-opwekking vergroot dus de druk op bossen die sowieso al onder druk staan.

Ook plantages, aangelegd voor biomassaproductie, kunnen zorgen voor een verhoogde druk op landgebruik, omvorming van natuurlijke bossen en andere waardevolle ecosystemen zoals waterrijke gebieden en graslanden. Ook is er regelmatig sprake van sociale conflicten. Er blijft nog veel onzekerheid over de impacten op lange termijn van plantages. Veel intensief beheerde plantages zijn in hun eerste of tweede rotatieperiode en zijn zo recent aangelegd dat studies in verband met de lange termijn impacten ervan nog niet beschikbaar zijn.

Het is belangrijk dat de gebruikte biomassa een duidelijke wettelijke oorsprong heeft en niet afkomstig is uit illegale houtkap. De EU verordening over hout EU No995/2010 moet de basis zijn om de wettelijkheid van houtproducten die gebruikt worden voor biomassa, te bepalen.

Daarnaast kan biomassaproductie, zoals andere vormen van landgebruik, geassocieerd zijn met conflicten met lokale en inheemse gemeenschappen. Vandaar dat het belangrijk is dat de productie van biomassa in de landen waaruit we die biomassa importeren, voldoet aan de Universele Verklaring van de mensenrechten en de VN Verklaring over de rechten van inheemse volkeren, inclusief gewoonterecht, land- en gebruiksrechten, en het recht op “free and prior informed consent”.

⁸ Zie het rapport: *Fuelling a BioMess. Why Burning Trees for Energy Will Harm People, the Climate and Forests*, Greenpeace, 2011.

In de concurrentiestrijd om de verschillende biomassatoepassingen, klinkt meer en meer de roep (oa. vanuit de strategische adviesraden Minaraad en SERV⁹) om een hiërarchie te respecteren voor de inzet van biomassa. De gevraagde hiërarchie moet biomassastromen toewijzen aan de meest hoogwaardige toepassingen. Biomassatoepassingen voor voeding zijn prioritair, gevolgd door biomassatoepassingen als grondstof of als materiaal en tenslotte de energetische valorisatie van biomassa. Hieruit volgt dat biomassabronnen voor energetische toepassingen preferentieel afkomstig moeten zijn van reststromen waarvoor geen hoogwaardige toepassing meer mogelijk is (zie hoger). Als biomassa wordt ingezet voor energetische doeleinden, moet deze bovendien zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

BEE geeft in het MER aan de duurzaamheid van de door haar gebruikte houtstromen te willen garanderen aan de hand van 9 duurzaamheidscriteria die geëvalueerd worden via een SGS verification scheme (ontwikkeld in samenwerking met Laborelec). Op termijn zou BEE willen werken met de criteria zoals gedefinieerd door het Sustainable Biomass Partnership, een organisatie van houtpelletkopers die werkt aan een eigen set duurzaamheidscriteria. Zoals aangegeven in de gemeenschappelijke reactie van 8 NGO's in het kader van de consultatie van het Biomass Assurance Framework (BAF) van het Sustainable Biomass Partnership, geven deze SBP criteria absoluut geen sluitende garanties op het vlak van duurzaamheid¹⁰. De criteria en indicatoren zijn veel te vaag en vrijblijvend geformuleerd. Bovendien biedt dit kader geen garantie dat er sluitende controles op het terrein zullen gebeuren en zijn er geen garanties dat de koolstofschuld (zie verder) zo klein mogelijk gehouden wordt.

Onderstaande milieuorganisaties vragen dat via geloofwaardige certificeringssystemen aangetoond kan worden dat het gebruikte hout afkomstig is uit verantwoord bosbeheer. Voor de milieuorganisaties is de Forest Stewardship Council (FSC)¹¹ daarvoor het enige geloofwaardige systeem.

Daarnaast is ook de broeikasgasbalans van de gebruikte biomassa belangrijk. Om te beantwoorden aan de duurzaamheidseis, zou BEE sluitend moeten aantonen dat de biomassa die het zal gebruiken in de BPG centrale niet bijdragen tot biodiversiteitsverlies, niet leidt tot schendingen van mensenrechten en sociale conflicten en dat de verbranding ervan effectief een positieve koolstofbalans heeft. Dat betekent onder meer:

1. Geen whole-tree harvesting, geen gebruik van chemische producten die het waterleven beschadigen en geen gebruik van pesticiden die verboden zijn door nationale wetgeving

⁹ Advies van 21 februari 2013 van Minaraad en SALV? <http://www.minaraad.be/adviezen/2013/eigen-initiatief-biomassa>; Advies van Minaraad en SERV van 17 november 2011 over hernieuwbare energie, <http://www.minaraad.be/adviezen/2011/hernieuwbare-energie-samen-met-serv>

¹⁰ Joint NGO Consultation Feedback on the Biomass Assurance Framework of the Sustainable Biomass Partnership: <http://www.eeb.org/EEB/?LinkServID=00FBB26D-5056-B741-DB08EBBF992F1312&showMeta=0>

¹¹ In het MER wordt enkel - zeer vrijblijvend- gesteld: "Ecologische randvoorwaarden van duurzame regelingen bosbeheer (bijvoorbeeld FSC, PEFC, SFI), kunnen worden gebruikt om de naleving van bovengenoemd beginsel aan te tonen" (MER p 178)

- of internationale akkoorden, geen exploitatie voor biomassa in zones gevoelig aan erosie, ...;
2. Geen omvorming van bossen met hoge biodiversiteitswaarde (inclusief natuurlijk, semi-natuurlijk en gedegradeerd bos) of van andere waardevolle ecosystemen zoals graslanden en waterrijke gebieden tot snelgroeïende plantages voor de productie van biomassa;
 3. Bescherming van bossen met hoge koolstofvoorraden of hoge biodiversiteitswaarde;
 4. Voldoen aan de Universele Verklaring van de mensenrechten en de VN Verklaring over de rechten van inheemse volkeren, inclusief gewoonterecht, land- en gebruiksrechten, en het recht op “free and prior informed consent”
 5. Het maken van een volledige en onafhankelijke levenscyclusanalyse van het project, op basis van de specifieke biomassa die het wil gaan verbranden, met inbegrip van de jaarlijkse CO₂-uitstoot en rekening houdend met de terugbetalingstijd van de koolstofschuld (zie 3).

Greenpeace, BBL, WWF, BOS+ en GMF zijn van mening dat de deputatie harde duurzaamheidseisen had moeten opleggen in de vergunning. De in de milieuvergunning opgelegde oprichting van een begeleidingscommissie is een stap in de goede richting (met onder andere een opvolging van de stand van zaken inzake het duurzaamheidsaspect en de verplichting rapportering over de gebruikte biomassastromen en hun herkomst) maar biedt onvoldoende garanties dat er enkel biomassastromen zullen worden ingezet die voldoen aan voldoende strikte duurzaamheidscriteria. De voorwaarde dat de aangewende biomassa moet voldoende aan de Europese en/of nationale duurzaamheidscriteria is in deze onvoldoende, aangezien deze duurzaamheidscriteria momenteel ontbreken (Europees) en/of onvoldoende zijn (Vlaamse wetgeving).

Geen respect voor Vlaams Materialendecreet

Het Vlaams Materialendecreet hanteert een hiërarchie voor maatregelen voor materialenkringlopen, waarbij in artikel 4.3.1 de inzet van materialen als energiebron lager wordt ingeschaald dan recyclage, hergebruik of preventie van afvalstoffen. In artikel 8,1 staat vervolgens dat er van de hiërarchie uit artikel 4.3.1 mag worden afgeweken als dat op grond van het levenscyclusdenken gerechtvaardigd is. Dit impliceert dat er bij het verlenen van een vergunning (= een maatregel) de hiërarchie uit 4.3.1 door de overheid moet worden gerespecteerd, tenzij dat op basis van levenscyclusdenken gerechtvaardigd is.

Indien BPG recycleerbare of herbruikbare stromen verbrandt, dan is vergunningverlening in strijd met het materialendecreet. Doordat er onduidelijkheid bestaat over de te verbranden stromen in de centrale, kan er niet worden getoetst aan artikel 4.3.1 en artikel 8.1. Aangezien er geen garanties zijn over te verbranden stromen, moet geconcludeerd worden dat het materialendecreet niet is opgevolgd bij de vergunningverlening.

Er zou dan ook als bijzonder milieuvergunningsvoorwaarde moeten worden opgelegd dat er geen houtstromen mogen gebruikt worden die kunnen gebruikt worden als industriële grondstof en die niet in aanmerking komen voor materiaalrecyclage. Alhoewel deze overwegingen wel worden meegenomen in de motivering van de milieuvergunning, werden deze niet geëxpliciteerd in het beschikkend gedeelte van het milieuvergunningsbesluit.

Bovendien vragen we om in het besluit een passage toe te voegen bij de opdrachtomschrijving van de begeleidingscommissie, opgenomen onder de bijzondere voorwaarde van artikel 3 § 3, 36 van het Deputatiebesluit: *“Kenniss te nemen van de jaarlijkse rapportage van BEE Power Gent mbt de ingezette stromen onbehandeld houtafval en niet-verontreinigd behandeld houtafval en hiervan een evaluatie te maken in het licht van artikel 1bis van dit Besluit”*.

Biomassa is niet noodzakelijk klimaatneutraal

De aanvaardbaarheid van de vergunning van de BPG centrale wordt, samen met een gegarandeerde duurzaamheid van de inputstromen, grotendeels bepaald door de mate waarin de uitstoot van CO₂ wordt teruggedrongen. Uit het MER blijkt dat BEE enkel biomassastromen wil inzetten die, bekeken over de gehele levenscyclus, rekening houdende met de gehele aanvoerketen van productie, verwerking, transport tot eindgebruik, minstens 60% CO₂ besparen ten opzichte van fossiele brandstoffen. Hierbij merken we op dat de Europese Commissie een besparing van 70% vooropstelt¹². Uit analyses van de Europese Commissie blijkt dat deze drempel bij heel wat biomassastromen niet gehaald wordt, indien de biomassa wordt aangevoerd van verder dan 1000 km. Uit onderstaande figuur van de Europese Commissie blijkt ook dat korte omloophout van Eucalyptus de door BEE vooropgestelde besparing van 60% niet haalt, indien deze brandstof wordt aangevoerd van een afstand van meer dan 2500 km.

¹² Commission staff working document, state of play on the sustainability of solid and gaseous biomass used for electricity, heating and cooling in the EU, 28 februari 2014.

http://ec.europa.eu/energy/renewables/bioenergy/doc/2014_biomass_state_of_play.pdf

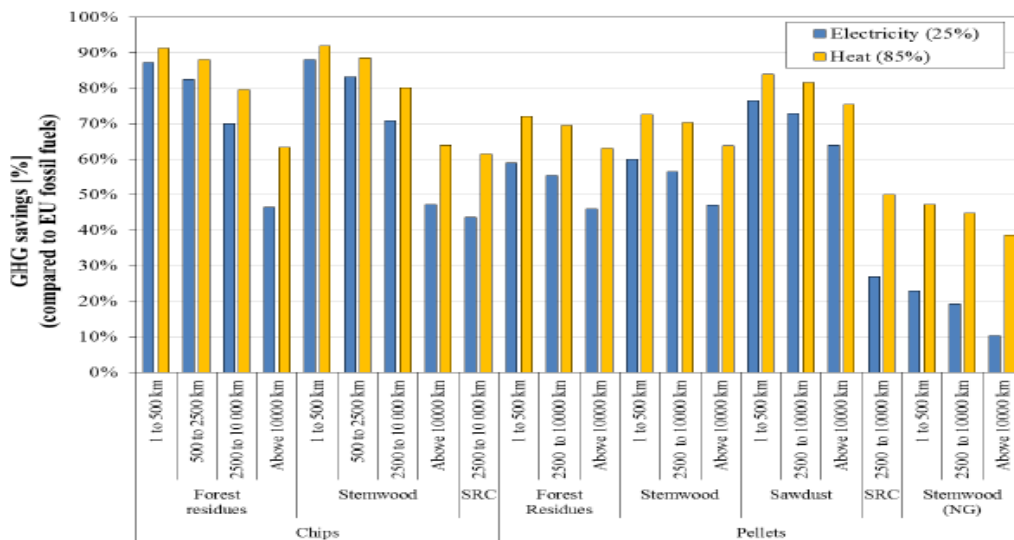

Figure 3: Default GHG saving performance of solid biomass
 Source: Joint Research Centre 2014.

Notes:

- Default GHG values are obtained applying a standard electrical efficiency of 25% and a standard thermal efficiency of 85%.
- SRC = Short Rotation Coppice. The calculations are based on GHG data from eucalyptus cultivation in tropical areas.
- Stem wood (NG)= pellets produced using natural gas as process fuel, all the other pathways are based on wood as process fuel.
- Distances refer to the following regions: 1-500 km = intra-EU trade, 500-2500 km = imports from Russia and Baltic countries, 2500 – 10000 km = imports from South East USA and South America, >10000 km = imports from Western Canada.

Figuur: Broeikasgasbesparingen van vaste biomassa: Commission staff working document, state of play on the sustainability of solid and gaseous biomass used for electricity, heating and cooling in the EU, 28 februari 2014.

Naast het berekenen van de CO₂ uitstoot bekeken over de levenscyclus, is het ook noodzakelijk om in rekening te brengen in hoeverre de bij verbranding uitgestoten CO₂ weer wordt opgenomen. Studies tonen aan dat de verbranding van biomassa niet noodzakelijk klimaatneutraal is, zeker niet voor alle materialen. Industriële ontginning van biomassa uit bossen verstoort het ecosysteem en de koolstofvoorraden. Bio-energie uit bossen kan dus alleen klimaatvoordelen opleveren na enkele tientallen jaren, zelfs eeuwen, afhankelijk van de bron van biomassa en het type van de energie die het produceert. Bovendien zouden op de grond waar nu biomassa geteeld wordt, anders planten groeien die niet verbrand worden. In veel gevallen zouden die planten CO₂ gedurende een langere tijd uit de atmosfeer halen.¹³

¹³ Zie ook de opinie van het wetenschappelijk comité van de het Europese Milieu Agentschap, Opinion of the EEA Scientific Committee on Greenhouse Gas Accounting in Relation to Bioenergy, 15 September 2011. <http://www.eea.europa.eu/about-us/governance/scientific-committee/sc-opinions/opinions-on-scientific-issues/sc-opinion-on-greenhouse-gas> en de studie: Biomass Supply and Carbon Accounting for Southeastern

Bij verbranding van biomassa blijft de vrijgekomen CO₂ jarenlang aanwezig in de atmosfeer, waar ze bijdraagt tot klimaatverandering. De tijdsperiode tussen de uitstoot van CO₂ en de heropname ervan door de aangroei van nieuwe biomassa, wordt ook wel de "koolstofschuld" genoemd. Een recente studie over het zuiden van Ontario - één van de meest productieve bosregio's van Canada - toont hoe de verbranding van bomen verre van CO₂-neutraal is. De studie komt tot het besluit dat de CO₂-uitstoot van de verbranding van houtpellets in een elektriciteitscentrale, groter zou zijn dan bij de verbranding van steenkool - zelfs zonder rekening te houden met de CO₂ die vrijkomt door de verstoring van bos-ecosystemen. De tijd nodig om de CO₂ vrijgekomen bij de verbranding van houtpellets opnieuw vast te leggen, zou maar liefst 38 jaar bedragen. Het vastleggen van alle CO₂ -uitstoot van het proces zou meer dan een eeuw duren.¹⁴

Om de klimaatverandering tegen te gaan, kunnen we niet decennialang, laat staan eeuwenlang wachten tot die terugbetalingstijd verstreken is. Om de globale temperatuurstijging onder de 2°C te houden, moet de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen pieken in 2015 en daarna tegen 2050 dalen tot 50%-85% onder het niveau van 1990. Bij een globale temperatuurstijging van meer dan 2°C zullen we de controle over de klimaatverandering verliezen en zullen de kosten enorm veel hoger liggen. Met andere woorden: onmiddellijke uitstootreducties zijn nodig. Het uitstellen van die reducties tot wanneer nieuw aangeplante bomen volgroeid zijn, is een onverantwoorde manier om de klimaatcrisis aan te pakken.

Het MER geeft een inschatting van de totale CO₂-uitstoot op schouwniveau (ca 1,5 miljoen ton per jaar) van de centrale, maar stelt daarnaast dat het verbranden van biomassa (-afval) zo goed als CO₂ neutraal is. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten van biomassa die verbrand zouden (kunnen) worden en de mogelijke gevolgen met betrekking tot de koolstofschuld. Dit is nochtans noodzakelijk om het project te kunnen beoordelen in het licht van haar bijdrage aan (de strijd tegen) de klimaatverandering. De opgelegde voorwaarde om een jaarlijkse rapportage te maken over de CO₂ balans zou daarom moeten uitgebreid worden opdat BEE een volledige en onafhankelijke levenscyclusanalyse van het project moet maken, op basis van de specifieke biomassa die het wil gaan verbranden, met inbegrip van de jaarlijkse CO₂-uitstoot en rekening houdend met de terugbetalingstijd van de koolstofschuld.

Als **bijzondere milieuvergunningsvoorwaarden** vragen we dat wordt opgelegd dat:

- Enkel duurzame biomassastromen mogen gebruikt worden die geen nefaste invloed hebben op de voedselzekerheid, biodiversiteit, milieu, welvaart en welzijn en die een positieve

Forests, februari 2012 van het Biomass Energy Resource Center, the Forest Guild, and Spatial Informatics Group.. http://www.biomasscenter.org/images/stories/SE_Carbon_Study_FINAL_2-6-12.pdf

¹⁴

McKechnie, Jon, Colombo, Steve, Chen, Jiaxin, Mabee, Warren et MacLean, Heather L. Forest Bioenergy or Forest Carbon? Assessing Trade-Offs in Greenhouse Gas Mitigation with Wood-Based Fuels. Environmental Science & Technology, 2011. 45(2): p. 789-795. <http://dx.doi.org/10.1021/es1024004>

koolstofbalans hebben en dat dit hard wordt gemaakt aan de hand van sluitende criteria (zie hoger), waarvan de naleving wordt gecontroleerd door een geloofwaardige derde partij certificering.

- In lijn met de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen en het Vlaamse Materialendecreet in de milieuvergunning op te leggen dat er geen houtstromen mogen gebruikt worden die kunnen gebruikt worden als industriële grondstof en die niet in aanmerking komen voor materiaalrecyclage. Alhoewel deze overwegingen wel worden meegenomen in de motivering van de milieuvergunning, werden deze niet geëxpliciteerd in het beschikkend gedeelte van het milieuvergunningsbesluit.
- Om bij de rapportering van de CO₂ balans op te leggen dat daarbij rekening moet worden gehouden met de terugbetalingstijd van de koolstofschuld.

2.3. Nood aan efficiënte inzet van biomassa

Duurzame biomassa is schaars. Daarom moeten we het zo efficiënt mogelijk gebruiken. De wijze waarop biomassa wordt ingezet voor energieproductie heeft bovendien een sterk effect op de klimaatimpact van biomassaverbranding (zie hoger). Uit een studie in opdracht van de staat Massachusetts blijkt dat bij verbranding van hout in plaats van steenkool in een grootschalige elektriciteitscentrale, op de lange termijn (tegen 2050) nog steeds meer CO₂ de lucht wordt ingeblazen dan bij een steenkoolcentrale.¹⁵ Wanneer biomassa efficiënter wordt ingezet in een warmtekrachtkoppeling, kan de CO₂-uitstoot tegen 2050 wel gunstiger uitvallen dan wanneer er fossiele brandstoffen zouden worden ingezet.

De gecombineerde productie van warmte en elektriciteit geniet daarom de voorkeur op de inzet van biomassa voor zuivere elektriciteitsopwekking. Biomassa zou dan ook enkel mogen ingezet worden voor energetische doeleinden indien dit gebeurt met een minimaal energetisch rendement waarbij zowel elektriciteit als warmte nuttig benut worden (WKK).

BEE verwacht een elektrisch rendement voor de eenheden van de biomassacentrale van 41% netto (43% bruto). Dezelfde biomassa verbranden in een warmtekrachtkoppelingcentrale zou een rendement kunnen halen dat twee keer zo hoog ligt. Met 1 ton biomassa produceer je zo dus veel meer hernieuwbare energie.

In het MER lezen we dat de centrale wordt voorzien om op termijn omgebouwd te kunnen worden voor de levering van warm water voor verwarmingstoepassingen. Deze zou enerzijds geleverd kunnen worden aan nieuwe of bestaande industrie en aan particulieren met de mogelijkheid deze aan te sluiten op het reeds bestaande warmtenet van EDF in Gent. Daarover zou een haalbaarheidsstudie lopende zijn in samenwerking met de stad Gent en het Havenbedrijf. Op de

¹⁵ http://www.manomet.org/sites/manomet.org/files/Manomet_Biomass_Report_Full_LoRez.pdf

hoorzitting van 7 oktober 2014 werd gesteld dat er verschillende geïnteresseerde afnemers zouden zijn voor de warmte van de centrale. BEE stelde echter expliciet geen sluitende garantie te kunnen geven dat er op korte termijn ook effectief warmte zal worden afgenomen.

Het is positief dat de volgens de milieuvergunning op te richten begeleidingscommissie, de stand van zaken inzake de uitbouw van een warmtenet en/of de afname van de warmte door externen moet opvolgen. Deze opvolging biedt echter onvoldoende garanties dat de restwarmte ook effectief zal benut worden. De milieuorganisaties vragen daarom dat de milieuvergunning de nuttige aanwending van restwarmte opneemt als uitdrukkelijke voorwaarde voor de vergunning. Uit het verslag van de milieuvergunningscommissie blijkt dat ook de OVAM veel belang hecht aan een efficiënte biomassa-inzet. De OVAM vroeg ook om de vergunning te beperken tot een duurtijd van tien jaar omwille van het ontbreken van concrete maatregelen voor warmte-afzet. De onderschrijvende milieuorganisaties wensen deze vraag te onderschrijven. Indien warmtebenutting niet als expliciete voorwaarde wordt opgenomen in de vergunning, dient minstens de duurtijd van de vergunning beperkt te worden zodat op dat moment een herevaluatie van de warmteafzet kan plaatsvinden en de vergunning al dan niet verlengd kan worden.

Als **bijzondere milieuvergunningsvoorwaarden** vragen we dat wordt opgelegd dat de nuttige aanwending van restwarmte wordt opgenomen als uitdrukkelijke voorwaarde voor de vergunning.

2.4. Fijn stof uitstoot en effect op de volksgezondheid

Uit het advies van het Agentschap Zorg en Gezondheid (28 november 2014) blijkt dat, gezien de huidige achtergrondconcentratie van fijn stof, er geen ruimte is voor een bedrijf dat nog eens extra 26,5 ton stof per jaar in de omgevingslucht in de Gentse Kanaalzone uitstoot.

In het MER wordt zowel de huidige achtergrondconcentratie van PM10 als de bijdrage van het project getoetst aan de Vlaamse norm van 40 µg/m³. In de discipline "Mens" van het MER wordt tevens een aftoetsing uitgevoerd op de WHO-norm die 20 µg/m³ bedraagt. De huidige achtergrondconcentratie bedraagt momenteel 33 µg/m³, wat weliswaar lager is dan de Vlaamse norm van 40 µg/m³ maar wat nu al significant hoger is dan de gezondheidsrichtwaarde van de WHO. Ook de daggrenswaarden van 50 µg/m³ voor PM10 worden in meetpunten in de omgeving (en Evergem in het bijzonder) meer dan de toegestane 35 keer per jaar overschreden. Ook voor PM 2,5 is de situatie in de Gentse Kanaalzone problematisch. De huidige achtergrondconcentratie (21 µg/m³) van PM2,5 is bijna even hoog als de 25 µg/m³ norm die in de Europese Richtlijn Luchtkwaliteit 2008/50/EG wordt vooropgesteld en die in 2020 strenger wordt. Bovendien is deze momenteel al meer dan dubbel zo hoog als de maximaal gemiddelde gezondheidsrichtwaarde van de WHO.

Hieruit blijkt dat de Gentse Kanaalzone momenteel al sterk leidt onder de uitstoot van fijn stof. Het Vlaamse Gewest moet in lijn met de Europese Richtlijn 2008/50/EG voor de Gentse Kanaalzone dan

ook een plan met maatregelen opmaken voor PM10 en overmaken aan de Europese Commissie. In het “actieplan fijn stof in industriële hotspotzones” in het kader van het Vlaams stofplan maakt de Gentse Kanaalzone ook deel uit van de doelzones. Ook het lokaal luchtkwaliteitsplan voor Gent haalt eigen specifieke doelstellingen aan. Vorig jaar werd België door de Europese Commissie nog op de vingers getikt wegens het falende fijnstof beleid.

Ook al zou de bijdrage van dit project aan de huidige concentratie slechts gering zijn, het project wordt wel in een industriële hotspot ingeplant die momenteel reeds te maken heeft met een aanzienlijke gezondheidsimpact. Bijkomende fijnstof uitstoot door deze centrale valt vanuit gezondheidsoogpunt dan ook niet te verantwoorden, tenzij de fijnstof uitstoot in de Gentse Kanaalzone in zijn geheel sterk wordt teruggedrongen.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, en natuurlijk altijd bereid deze opmerkingen verder toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Michel Genet
Directeur
Greenpeace Belgium

Danny Jacobs
Directeur
Bond Beter Leefmilieu
Vlaanderen

Bert De Somviele
Directeur
BOS+

Geert Lejeune
Directeur natuurbehoud
WWF België

Steven Geirnaert
Gents MilieuFront

Contact:

Juliette Boulet
Energy campaigner

Tel. 022741938
juliette.boulet@
greenpeace.org

Sara Van Dyck
Beleidsmedewerker
energie

Tel. 02 282 17 32
Sara.van.dyck@
bblv.be

Bert De Somviele
Directeur

Tel. 09 264 9049
bert.desomviele@bosplus.
be

Sabien Leemans
Beleidscoördinator

Tel. 02 340 09 90
Sabien.leemans@
wwf.be

Steven Geirnaert
Gents MilieuFront
Tel. 09 2428759
Steven@gentsmilieufront.be